

І. В. Круковіч

**Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт”,
кафедра рэдакцыйна-выдавецкіх тэхналогій**

**ВЫДАВЕЦКІ ПРАЕКТ “МАСТАЦТВА БЕЛАРУСІ
XX СТАГОДДЗЯ. ВІЦЕБСКАЯ ШКОЛА”:
АД ІДЭІ ДА РЭАЛІЗАЦЫІ**

У артыкуле разглядаецца паспяхова рэалізаваны выдавецкі праект “Мастацтва Беларусі XX стагоддзя. Віцебская школа” паводле яго тэхналагічных асаблівасцей і этапаў стварэння.

The article deals with the successfully realized publishing project «The art of Belarus of the 20th century. Vitebsk School» (technological features and stages of creation).

Ключавыя словы: выдавецкія тэхналогіі, рэдакцыйна-выдавецкі працэс, выдавецкі праект “Мастацтва Беларусі XX стагоддзя. Віцебская школа”.

Key words: publishing technologies, editorial and publishing process, publishing project «The art of Belarus of the 20th century. Vitebsk School».

У красавіку 2017 г. быў рэалізаваны выдавецкі праект “Мастацтва Беларусі XX стагоддзя. Віцебская школа”. Яго складнікамі сталі: кніга для дзяцей, настольная гульня “Мэмарыз”, паштоўка і электронна-метадычная крыніца. Гэты выдавецкі праект зладзіўся як дадатак да курса заняткаў па мастацтвазнаўстве для дзіцячых творчых майстэрняў, што праводзіцца пры галерэі сучаснага беларускага мастацтва “Ў”.

На працягу чатырох год пры мінскай галерэі сучаснага мастацтва “Ў” ладзяцца “Дзіцячыя творчыя майстэрні” (ДТМ) — заняткі па сусветнаму і беларускаму мастацтвазнаўству для дзяцей 7–13 год. Стваральнікамі праекта з’яўляюцца: Сафія Садоўская (мастацтвазнаўца), Базыль (сучасны беларускі мастак), Ірына Лукашэнка (каардынатар), Вольга Мажельская (асістэнт каардынатара). На занятках адбываецца знаёмства дзяцей з беларускім мастацтвам у кантэксце сусветнага.

Ідэйнай асновай выдавецкага праекта з’яўляецца канцэпцыя “Віцебскай школы”, у якую уваходзяць наступныя мастакі: Казімір Малевіч, Марк Шагал, Алесь Паслядовіч, Уладзімір Цэслер, Генадзь Хацкевіч, Людміла Русава, Руслан Вашкевіч. Вышэйпералічаныя імёны — гэта прадстаўнікі культурніцкіх падзей Віцебска і мастакі, творчасць якіх адлюстроўвае ўплыў гэтых прадстаўнікоў.

Мэта артыкула – прадэманстраваць вопыт удалай рэалізацыі выдавецкага праекта для дзяцей праз адлюстраванне этапаў рэдакцыйна-выдавецкага працэсу ў сучаснай выдавецкай справе.

Мадуляцыя канцэпцыі “Віцебскай школы”, прыдуманая стваральнікамі ДТМ, мае інавацыйны складнік, што абумоўлены крэатыўнасцю ідэі і яе навізнай. Па-першае, канцэпцыя “Віцебскай школы” абсалютна новая для тэорыі беларускага мастацтва, па-другое, асноўны складнік дадзенага выдавецкага праекта — кніга “Мастацтва Беларусі XX стагоддзя. Віцебская школа”, з’яўляецца першай інфармацыйнай крыніцай па сучаснаму беларускаму мастацтву для дзяцей.

Класіфікацыя дадзенага выдавецкага праекта была здзейснена кіруючыся дысертацыяй Марыны Ганавай [1]. Паводле тыпа па суб’екце дзейнасці праект **аўтарскі**, бо правоў на інтэлектуальную ўласнасць выдавецтву не перадавалася, то бок апрацоўка тэкставай ды візуальнай інфармацыі выконвалася каардынатарамі праекта – непасрэдна рэдактарам А. Глобусам і мастацкім рэдактарам Базылём. Паводле саставу і структуры гэта **монапраект**, бо ён складаецца з камплекта неперыядычных выданняў. Паводле прыроды асноўнай інфармацыі праект **крос-медыйны**, паколькі падчас рэкламнай кампаніі выкарыстоўваліся розныя сацыяльныя сеткі, дзе была змешчана веб-старонка выдавецкага праекта. На ёй размяшчалася інфармацыя пра складнікі праекта, анонс прэзентацый і рэкламных мерапрыемстваў, відэа-інтэрв’ю з рэдактарам, дызайнерам, карэктарам і аўтарамі кнігі, а таксама ладзіліся прамыя трансляцыі рэкламных мерапрыемстваў у такіх публічных веб-прасторах, як “Сон Гогаля”, “Кніжная Шафа”. У рэкламных мэтах ладзілася супрацоўніцтва з электроннымі СМІ шляхам стварэння артыкула на наступныя электронныя крыніцы: 34 multimedia magazine, Будзьма, City Dog, SVABODA.ORG, VITEBSK4.ME, culturepartnership.eu, odb-office.eu, kultprosvet.by, TUT.

ВУ. Таксама адным з кампанентаў выдавецкага праекта з'яўляецца электроннае метадычнае выданне з метадыкай правядзення заняткаў для дзяцей, якое будзе ў агульным доступе (зараз яно знаходзіцца ў карэктара). Паводле ступені арыгінальнасці зместу і паліграфічнага выканання праект **аўтэнтычны**, паколькі з'яўляецца прадуктам самастойнай творчасці стваральнікаў.

Рэдакцыйна-выдавецкі працэс увасаблення дадзенага праекта складаецца з пяці паслядоўных этапаў: падрыхтоўчы, рэдакцыйны, сродказбіральны, вытворчы, заключны.

Падчас падрыхтоўчага этапа каманда распрацоўвала канцэпцыю праекта з выкарыстаннем прыёма пашырэння чытацкай аўдыторыі ды прываблівання пакупнікоў праз супрацоўніцтва са знакамітымі беларускімі медыйнымі асобамі, пісьменнікамі і паэтамі: В. Акудовічам, А. Глобусам, Г. Кісліцынай, А. Хадановічам, Л. Вольскім. Па словах каардынатораў праекта адным з адказных этапаў быў выбар рэдактара для кнігі. Ім стаў пісьменнік і мастак А. Глобус, які асабіста знаёмы з амаль усімі мастакамі з кнігі, а таксама меў вопыт выкладання выяўленчага мастацтва дзецям.

Сродказбіральны этап звязаны з размяшчэннем праекта на электроннай краўдфандынгавай платформе ulej.by. Краўдфандынг — гэта дазволены юрыдычна інструмент калектыўнага фінансавання праектаў ды ініцыятыў. У “краўдфандынг” вялікая колькасць людзей падтрымлівае цікавы праект магчымай сумай, атрымоўваючы ўзаемны вынік пасля рэалізацыі праекта. Каардынатары вызначаюць суму, што неабходна для рэалізацыі праекта, а таксама тэрмін збору сродкаў. Калі праект не збірае вызначаную суму, грошы ў поўным аб'ёме вяртаюцца фундатару. На дадзенай платформе стваральнікі размясцілі буктрэйлэр, інфармацыю пра праект, а таксама неабходную суму для яго рэалізацыі (сума складала 6 000 BYN, талака ж назбірала 108% неабходнай сумы ці 6 460 BYN).

Вытворчы этап — гэта этап матэрыялізацыі праекта. Кніга з'явілася ў выдавецтве “Логвінаў”, якое цесна супрацоўнічае з галерэяй сучаснага мастацтва “Ў”. Друк здзяйсняўся за мяжой (Вільня): BALTO print. Адрукоўка фірмовых паштовак здзейснілася ў беларускай майстэрні высокага друку PAPER PRESS. Майстры Ягор Гарай ды Тарас Куба сталі даволі папулярнымі зараз, бо ўдала працуюць з тэхнікай высокага друку, выкарыстоўваючы рарытэтную нямецкую машыну Korrex Stuttgart 1968 года выпуска. Майстэрня вельмі папулярная, бо пераважная колькасць беларускіх брэндаў замаўляе ў яе візітоўкі ды сертыфікаты.

Заключным этапам стала распаўсюджанне кампанентаў праекта і працяг яго рэкламнай кампаніі праз узаемадзеянне з патэнцыйнымі спабыўцамі — з ўдзельнікамі талакі, якая збірала грошы на рэалізацыю праекта, і ўсімі зацікаўленымі.

У сучасным сусветным і беларускім кнігавыданні галоўную рэалізацыйную ролю грае камунікацыйны абмен інфармацыяй са спажыўцом, што здзяйсняецца праз узаемадзеянні ў розных формах: персанальнае (дыялог каардынатора са спажыўцом адбываецца на прэзентацыі, аўтографсесіі), інтэрнэт (спажывец уступае ў кантакт з каардынатарам праз каментарыі ды чытанне старонкі праекта, чытанне артыкулаў на электронных рэсурсах, назіранне за прэзентацыяй праз лайв-трансляцыю). Усе ў ланцужку абмену інфармацыяй узаемна зацікаўлены ў ёй — каардынатары праекта выконваюць камунікацыйную функцыю з мэтай аб'яднання жаданняў-патрэб зацікаўленых спажыўцоў і аб'яднання іх з мэтай дасягнення ўдалых вынікаў. Іншымі словамі, выдавецкі праект вымагае ад каардынатораў валодання куратарскімі здольнасцямі для паэтапнай працы з колам падтрымальнікаў праекта.

Літаратура

1. Ганова, М. Издательский проект в современном отечественном книгоиздании [Электронный ресурс] / М. Ганова. – 2017. – Режим доступа : <http://tekhnosfera.com/izdatelskiy-proekt-v-sovremennom-otechestvennom-knigoizdanii>. – Дата доступа : 20.10.2017.